

Рабійчук Сергій Олександрович*кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи та соціальної педагогіки
Хмельницького національного університету, Хмельницький, Україна*E-mail: ser.rabiychuk@gmail.comORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3948-0083>

Scopus: 59160730000

Зміст та специфіка діяльності волонтерських організацій в умовах війни в Україні

У статті розглянуто деякі аспекти змісту та специфіки діяльності волонтерських організацій в умовах війни в Україні. Встановлено, що у своїй основі волонтерство є, безумовно, позитивним фактором у розвитку суспільства, стимулюючи підвищення соціальної безпеки в Україні. Визначено, що діяльність волонтерських організацій, волонтерів та волонтерська діяльність загалом в умовах війни набувають особливо великого значення. З'ясовано, що основні зусилля в цей момент спрямовані на допомогу всім, хто її потребує, – військовим ЗСУ, добровольцям, загонам надання домедичної допомоги, внутрішньо переміщеним особам, соціально незахищеним верствам населення, тваринам та іншим. Метою статті є з'ясування змісту та специфіки діяльності волонтерських організацій в умовах війни в Україні. Застосованими методами дослідження є: аналіз (інтерпретація літературних джерел з метою виявлення їх суті, головної мети), порівняння (встановлення спільних і відмінних ознак між об'єктами, процесами, явищами тощо), узагальнення (визначення в процесах спільних властивостей). Відзначено, що волонтерство сприяє зміцненню соціальної єдності, розвитку громадянської свідомості, толерантності та взаєморозумінню. Визначено, що ініціативи волонтерської діяльності сприяють соціальній інтеграції вразливих груп населення, таких як діти-сироти, люди з особливими потребами, ветерани війни, внутрішньо та зовнішньо переміщені особи та ін. З'ясовано, що волонтерська діяльність в Україні, а саме мета, принципи, засади, відносини, що пов'язані з її впровадженням, регулюється Законом України «Про волонтерську діяльність» від 19.04.2011 року № 3236-VI зі змінами та доповненнями. Доведено, що волонтерські організації в Україні є одним із інститутів забезпечення прав, свобод та інтересів різних суб'єктів – людей, юридичних осіб, державних і недержавних органів, тварин, напрямки діяльності яких забезпечуються політичними, соціальними, економічними потребами та вдосконалюються тенденціями та викликами часу. Встановлено, що волонтери і волонтерські організації під час реалізації своєї діяльності стикаються з низкою проблем. Обґрунтовано основні рекомендації для покращення волонтерської діяльності.

Ключові слова: волонтерська діяльність, волонтерські організації, волонтер, благодійність, допомога, війна.

Вступ. У своїй основі волонтерство є, безумовно, позитивним фактором у розвитку суспільства, стимулюючи підвищення соціальної безпеки в Україні. Діяльність волонтерських організацій, волонтерів та волонтерська діяльність загалом в умовах війни набувають особливо великого значення. Основні зусилля в цей момент спрямовані на допомогу всім, хто її потребує, – військовим ЗСУ, добровольцям, загонам надання домедичної допомоги, внутрішньо переміщеним особам, соціально незахищеним верствам населення, тваринам та іншим. Основним напрямом діяльності волонтерських організацій є залучення фінансових ресурсів для задоволення нагальних потреб військових формувань ЗСУ, мирного населення, яке потерпає від війни у зоні проведення бойових дій, тих, хто був змушений покинути власні домівки, та ін.

Проблему діяльності волонтерських організацій досліджували такі науковці, як В. Борисова, В. Голуб, Т. Лях, О. Літвінова, О. Сидоренко та ін.

Мета та завдання дослідження – проаналізувати стан, зміст і напрями діяльності волонтерських організацій в Україні. Поставлені завдання передбачають дослідження: 1) нормативно-правової бази волонтерства, волонтерської діяльності, волонтерських організацій в Україні; 2) змісту діяльності і класифікації волонтерських організацій; 3) сучасного стану волонтерської діяльності в Україні; 4) основних проблемних аспектів волонтерської діяльності.

Матеріали та методи дослідження: аналіз (інтерпретація літературних джерел з метою виявлення їх суті, головної мети), порівняння (встановлення спільних і відмінних ознак між об'єктами, процесами, явищами тощо), узагальнення (визначення в процесах спільних властивостей).

Результати дослідження. Початок повномасштабного вторгнення в Україну став потужним поштовхом для підвищення соціальної відповідальності суспільства, сприяючи розумінню приналежності до важливої справи. В цих умовах волонтерська діяльність, яка спрямована на підтримку територіальної цілісності, має надвелике значення. Вона об'єднує свідомих і небайдужих людей навколо спільних цінностей, мети та інтересів. Це створює основу для злагоджених і координованих дій на благо всієї країни. Волонтерство сприяє зміцненню соціальної єдності, розвитку громадянської свідомості, толерантності та взаєморозумінню. Ініціативи волонтерської діяльності сприяють соціальній інтеграції вразливих груп населення, таких як діти-сироти, люди з особливими потребами, ветерани війни, внутрішньо та зовнішньо переміщені особи та ін. (Руденко, 2023; Драпушко, Ілюк, 2023).

Першим нормативно-правовим актом, який засвідчив на законодавчому рівні значення волонтерської діяльності, стало розпорядження Президента України від 22.03.2001 року № 67/200-1 рп «Про організацію проведення в Україні у 2001 році Міжнародного року волонтерів», саме це сприяло підтримці громадських організацій з боку органів державної влади (Мазій, 2018: 115; Розпорядження Президента України «Про організацію проведення в Україні у 2001 році Міжнародного року волонтерів», 2001). ЗУ «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю» від 21.06.2001 року визначає поняття волонтерського руху як добровільну, добродійну, неприбуткову та вмотивовану діяльність, що має суспільно корисний характер (Мазій, 2018: 115; Закон України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю», 2001). ЗУ «Про соціальні послуги» від 19.06.2003 року визначає волонтера як фізичну особу, яка добровільно здійснює добродійну, неприбуткову та вмотивовану діяльність, що має суспільно корисний характер (Мазій, 2018: 115; Закон України «Про соціальні послуги», 2003). Окрім цього, волонтерство офіційно визнане Постановою Кабінету Міністрів від 10.12.2003 року № 1895 «Про затвердження Положення про волонтерську діяльність у сфері надання соціальних послуг», яка визначає принципи і напрями волонтерської діяльності (Мазій, 2018: 115; Постанова Кабінету Міністрів «Положення про волонтерську діяльність у сфері надання соціальних послуг», 2003).

Волонтерська діяльність в Україні, а саме мета, принципи, засади, відносини, що пов'язані з її впровадженням, регулюється Законом України «Про волонтерську діяльність» від 19.04.2011 року № 3236-VI зі змінами та доповненнями (з останньою редакцією від 01.01.2024 року) (Закон України «Про волонтерську діяльність», 2011).

Відповідно до пункту 1 статті 1 (Розділ 1) цього Закону волонтерська діяльність є добровільною, соціально спрямованою та неприбутковою. Здійснюється вона волонтерами або волонтерськими організаціями шляхом надання волонтерської допомоги. Волонтерська допомога визначається як робота або певні послуги, що надаються і виконуються безоплатно волонтерами. Волонтерська діяльність є формою добродійної діяльності. Пункт 2 визначає принципи, на яких ґрунтується волонтерська діяльність, а саме законності, гуманності, рівності, добровільності, безоплатності, неприбутковості. Напрями волонтерської діяльності викладені в пункті 3: волонтерська допомога надається соціально незахищеним верствам населення; здійснення догляду за людьми, що мають психо-фізичні вади та проблеми зі здоров'ям тощо; волонтерська допомога людям, які постраждали внаслідок надзвичайних подій, у тому числі збройної агресії та бойових дій на території України; проведення заходів, що пов'язані з охороною навколишнього середовища, зі збереженням культурно-історичної спадщини; волонтерська допомога Збройним силам України; надання волонтерської допомоги у подоланні наслідків бойових дій та ін. Пункт 4 визначає підтримку волонтерської діяльності з боку держави, державних органів та посадових осіб, сприяючи її всебічному розвитку (Закон України «Про волонтерську діяльність», 2011).

Стаття 3 визначає реалізацію державної політики у сфері волонтерської діяльності, що здійснюється Кабінетом Міністрів України, центральними органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування. Стаття 5 Розділу 2 визначає організації та установи, що залучають до своєї діяльності волонтерів, їхні права та обов'язки. Залучати волонтерів можуть виключно організації та установи, які є неприбутковими, що внесені до Реєстру неприбуткових установ та організацій. Залучаючи до своєї діяльності волонтерів, організації та установи мають право: укладати договір з волонтером щодо реалізації волонтерської діяльності або не укладати; отримувати кошти або інше майно для волонтерської діяльності; визначати напрями волонтерської діяльності самостійно; страхувати життя волонтера та ін. Організації та установи, залучаючи волонтерів до своєї діяльності, мають такі зобов'язання: волонтерська діяльність має бути для волонтера безпечною; проводити підготовку волонтерів; надавати волонтерам достовірну інформацію про зміст волонтерської діяльності; надавати волонтерам доступ до достовірної інформації тощо (Закон України «Про волонтерську діяльність», 2011).

Стаття 7 визначає права та обов'язки волонтера: волонтер має право на належні умови здійснення волонтерської діяльності; відшкодування витрат, що пов'язані з волонтерською діяльністю, та інше. Здійснюючи волонтерську діяльність, волонтер зобов'язаний: сумлінно виконувати свої обов'язки; підвищувати свою кваліфікацію; піклуватися про своє здоров'я; підтримувати репутацію тощо (Закон України «Про волонтерську діяльність», 2011).

У своїй статті В. Сірко, класифікуючи волонтерські організації в Україні, зазначає, що вони є одним із інститутів забезпечення прав, свобод та інтересів різних суб'єктів – людей, юридичних осіб, державних і недержавних органів, тварин, напрямів діяльності яких забезпечуються політичними, соціальними, економічними потребами та вдосконалюються тенденціями та викликами часу (Сірко, 2018: 43).

Здійснений аналіз діяльності волонтерських організацій дає нам змогу класифікувати їх за такими критеріями, як:

- масштаби діяльності – регіональні, національні, міжнародні;
- статеві ознаки – чоловічі, жіночі, змішані;
- громадянство – громадяни України, іноземці;
- джерела фінансування – дотаційні, автономні;
- об'єкти отримання волонтерської допомоги – фізичні особи, організації, що займаються захистом тварин, організації, які займаються відновленням об'єктів навколишнього природного середовища, збереженням культурної та історичної спадщини, сприяють діяльності державних і недержавних органів;
- вікова ознака – повнолітні, неповнолітні учасники, люди похилого віку;
- чисельність – малочисельні (до 10 осіб), середні (10–30 осіб), численні (більше 30 осіб) (Сірко, 2018: 46).

До основних всеукраїнських волонтерських організацій належать:

– «Львівський оборонний кластер» – це добровільне об'єднання як волонтерів, так і підприємств оборонного сектору, які офіційно визначені Міністерством оборони України та на яких покладено координацію волонтерського руху. Основною метою організації є організація та виготовлення бронежилетів. Революція Гідності 2014 року сприяла початку роботи організації, а початок війни змусив учасників переїхати з Харкова до Львова й організувати впливовий волонтерський проєкт разом з бізнес-партнерами. Усі виготовлені бронежилети відповідають державним стандартам і мають 4 клас захисту. Поставки бронежилетів здійснюються на потреби ЗСУ, Нацгвардії України, ДСНС, Нацполіції, медиків, преси, комунальних служб та інших і відбуваються на безоплатній основі. Станом на перший квартал 2023 року організація виготовила та передала близько 95000 бронежилетів.

– «Крила Фенікса» – заснована Ю. Бірюковим волонтерська організація займається активним забезпеченням ЗСУ технікою, спеціальним обладнанням, засобами особистого захисту, лікуванням та реабілітацією поранених, закупівлею індивідуальних аптечок, ремонтом військових частин, безпілотною розвідувальною авіацією тощо. Допомога приймається як речами, так і грошовими переказами.

– «Народний проєкт» – організація займається технічними, соціальними, медичними, тренувальними, побутовими, високотехнологічними та іншими проєктами допомоги для військових, якими, як правило, не займається Міноборони України. Кошторис проєктів оцінюється близько 87 млн гривень. Джерело фінансування – безготівкові перекази від усіх охочих допомогти. На сайті організації є вся необхідна інформація про кожний проєкт, ступінь їх завершеності та фінансові звіти.

– «Армія SOS» – заснована у 2014 році волонтерська організація займається допомогою військовим за такими напрямками, як: розробка та виготовлення безпілотних літальних апаратів, проведення розвідувальних дій власними силами тощо; придбання та програмування (карти місцевості, програми артилерійських розрахунків та ін.) планшетів для сил артилерії; придбання і передача автотранспорту, комплектуючих до зброї, радіорозвідувального обладнання тощо. Збір коштів відбувається через систему електронних переказів, а також існує збір речової допомоги. Філії організації працюють також і за кордоном, зокрема у США, Канаді, Великобританії, Німеччині та ін. Працівники організації постійно звітують про виконану роботу та фінансові витрати, така інформація оприлюднюється на їхньому сайті.

– «Підтримай армію України» – благодійний фонд, який об'єднує близько 12 тисяч учасників як з України, так і з інших країн світу, спеціалізується на проєктах допомоги ЗСУ. Фонд координує питання матеріально-технічного забезпечення військових у зоні бойових дій (амуніція, одяг, взуття, спеціальне обладнання та інструменти тощо), проєкти військово-цивільної співпраці, допомоги медичним закладам, паливом госпіталям, які працюють на прифронтовій території. У фонду діють постійні регіональні представництва, через які відбувається координація роботи.

– «Волонтерська сотня» – заснована О. Масоріною у 2014 році, на початку спеціалізувалася на допомозі пораненим на Євромайдані, тепер допомагає військовим у зоні бойових дій. Організація опікується добровольчими батальйонами, а також надає технічну, медичну, продовольчу допомогу, нелетальні системи захисту підрозділам ЗСУ та МВС. Окрім цього, організація допомагає пораненим

у лікуванні, з госпіталізацією, у пошуку та залученні іноземних спеціалістів, з реабілітацією, організовує благодійні заходи, концерти, фестивалі, ярмарки тощо для збору допомоги українським бійцям.

– «Фонд Діани Макарової» – об'єднав у собі ініціативну групу активістів, які займаються допомогою ЗСУ, Національній гвардії, переселенцям, біженцям, пораненим та ін. Матеріальною основою фонду є добровільні грошові внески від людей та організацій. Започаткований у 2014 році, починав свою діяльність з надання допомоги активістам Майдану, а також з виробництва бронежилетів. Нині фонд займається адресною допомогою військовим, доставляють посилки, замовлення безпосередньо в зону бойових дій тощо.

– «Повернись живим» – заснована у 2014 році, є однією з перших волонтерських організацій, що спеціалізується на допомозі та постачанні військовим тепловізорів, приладів нічного бачення, прицілів, радіостанцій, навігаторів тощо. Працює над розробкою та впровадженням електронних систем керування артилерійським вогнем, розрахунками налаштувань танкової стрільби, програм підготовки танкістів, саперів, снайперів, медико-психологічних проєктів та ін. Діяльність організації налагоджена з усіма підрозділами ЗСУ, які виконують надскладні завдання. Усі звіти про діяльність організації знаходяться у відкритому доступі в Інтернеті.

– «Combat-UA» – заснована в 2014 році, спочатку працювала в межах проєкту «Крила Фенікса». Станом натеper спеціалізується на допомозі військам спеціального призначення, проте є випадки співпраці з іншими підрозділами. Основними напрямками роботи є підготовка снайперів, обслуговування і ремонт тепловізорів та інших оптичних приладів, організація та добровільна передача легальної зброї від мисливців до військових, модернізація зброї, технічне, медичне та інше забезпечення.

– «Миротворці України» – благодійний фонд об'єднує групу активістів, зусилля яких спрямовані на допомогу Українській армії, а саме забезпечення екіпіруванням, транспортними засобами (в тому числі їх технічне обслуговування), медичними препаратами, організація та проведення тренінгів тощо.

– «Благодійний фонд освітніх ініціатив» – надання допомоги військовим підрозділам ЗСУ, купівля та технічне обслуговування військової техніки, забезпечення спорядженням та екіпіровкою, лікування і реабілітація поранених бійців тощо. Сума допомоги перевищує 100 млн гривень.

– «Благодійний фонд Марини Шеремет» – фонд створений ініціативною групою з метою координації діяльності волонтерів, які допомагають військовим та пораненим із зони бойових дій; задоволення потреб бійців; допомога дітям-сиротам з окупованих територій; збір речей, одягу, побутової техніки для переселенців та ін.

– ГО «Ініціатива Е+» – громадська організація бере свій початок від Революції Гідності в Україні як діяльність медичних пунктів, мобільних медичних бригад, надання першої допомоги та евакуації поранених, діяльності стихійних шпиталів та ін. Основними напрямками допомоги організації є: перша медична допомога, медичний супровід; надання допомоги військовим (закупівля та передача тактичних аптечок, тепловізорів, автомобілів тощо); допомога дітям, що опинилися у важких умовах внаслідок військових дій (оздоровлення, опіка, піклування та ін.); надання допомоги лікарням та шпиталю.

– БФ «Союз волонтерів України» – благодійний фонд на початку був створений для допомоги онкохворим дітям та дітям, які страждають на інші важкі хвороби, проте фонд паралельно здійснює допомогу українським військовим (до прикладу, батальйону імені Кульчицького, 3-му полку спецпризначення, 57-й бригаді та іншим підрозділам), допомагаючи військовою амуніцією та продуктами харчування.

– Волонтерська група Р.Доніка – створена в 2014 році, група спочатку допомагала військовослужбовцям, які здійснювали охорону Харкова, станом натеper група охоплює волонтерів як з України, так і з інших країн Європи та займається допомогою військовим ЗСУ технікою, амуніцією тощо.

– Українська жіноча варта – виникла у 2014 році як добровільна жіноча організація, займається масовим навчанням жінок домедичної допомоги, основ самооборони, загальновійськовою, психологічною, психіатричною підготовкою та ін. По всій території України надає юридичну (правову), консультаційну, психологічну, інтеграційну допомогу різним категоріям жінок, створюючи передумови для розвитку особистості жінок.

– Всеукраїнський фонд «Територія добра» – фонд створений у 2015 році та займався забезпеченням військових ЗСУ в зоні АТО та допомогою дітям, які проживали в зоні проведення бойових дій (Список волонтерів російсько-української війни, 2025).

– Благодійний фонд Сергія Притули – опікується всестороннім посиленням Сил Оборони України, а також допомогою цивільному населенню, яке постраждало внаслідок збройної агресії. Діяльність фонду розподіляється на роботу з цивільними (верифікація вхідних заяв на гуманітарну допомогу від громад та установ; вияв актуальних потреб громад на деокупованих та прифронтових територіях; надання пріоритетів запитам відповідно до нагальності та стратегічності потреби; реалізація проєктів фандрейзингу, закупівель, логістики тощо; моніторинг отриманої звітності та використання допомоги)

та з військовими (комунікація з командуванням підрозділів та МОУ, аналіз потреб у зоні бойових дій; розгляд та верифікація отриманих заявок на допомогу від підрозділів; пріоритизація запитів відповідно до ситуації на фронті та ресурсів фонду, комунікація з підрозділами; організація логістики передачі допомоги, укладання актів приймання-передачі майна; отримання та аналіз звітності і відгуків щодо наданої допомоги). Фонд заснований у 2020 році, зараз налічує понад 200 співробітників (робітників та волонтерів). Співробітниками фонду є волонтери з досвідом роботи, громадські активісти, спеціалісти в різних галузях (Про «Благодійний фонд Сергія Притули», 2025).

У межах нашого дослідження буде доцільним проаналізувати дослідницький проєкт «Виклики та потреби волонтерського сектору», який був ініційований та проведений у 2023 році ICAP «Єднання» та виконаний Фондом «Демократичні ініціативи» ім. І. Кучеріва. Опитування передбачало представників двох міністерств (Міністерства молоді та спорту України, Національної соціальної сервісної служби України), які сприяють волонтерському сектору, та двох організацій (ЦЕДЕМ, Української волонтерської служби), діяльність яких пов'язана з покращенням деяких аспектів волонтерської діяльності в Україні (Виклики та потреби волонтерського сектору, 2025).

Це дослідження засвідчує наявність проблем, з якими стикаються як волонтери, так і волонтерські організації під час реалізації своєї діяльності. Серед основних висновків дослідження слід виділити такі:

- термін «волонтер» є «зонтичним», що включає у себе самостійних, індивідуальних волонтерів, волонтерів під патронажем неприбуткових організацій, волонтерів, які є учасниками юридично незареєстрованих волонтерських організацій, волонтерів, які є співробітниками юридично зареєстрованих організацій;
- брак розуміння хто є волонтером та волонтерською організацією у нормативно-правовій базі і у публічному дискурсі;
- наявність логістичних перешкод під час перетину кордону та оформлення гуманітарної допомоги;
- потреба великої кількості часу для оформлення звітів щодо волонтерської діяльності неприбуткових організацій;
- страх сповільнення темпів закупівель через значну бюрократизацію такого процесу та неспроможність влади її вирішити;
- велика комісія за SWIFT-перекази у разі закупівлі необхідного для сил оборони обладнання за кордоном;
- відсутність відшкодування за втрачене здоров'я волонтерам під час доставки волонтерської допомоги у зону бойових дій;
- не досить продумана спільна координація дій між волонтерськими організаціями, яка призводить до покупок однієї і тієї ж продукції;
- емоційне вигорання волонтерів внаслідок довготривалого стресу та втоми;
- розвиток освітніх програм, які покликані допомогти волонтерській діяльності (ведення фінансової звітності, проведення фінансових операцій за кордоном, правова грамотність, логістика, домедична допомога, менеджмент, комунікація тощо);
- покращенню наявної ситуації, на думку респондентів, сприяли: видача волонтерам посвідчень для пересування в комендантську годину, пряма взаємодія з органами влади, можливість розподілу з державою фінансових витрат, легітимізація волонтерських організацій перед міжнародними, створення комфортних умов роботи, менторство, психологічна допомога волонтерам та ін.

Основними рекомендаціями для покращення волонтерської діяльності є:

- верифікація та облік волонтерів з боку органів державної влади, об'єднання волонтерів і благодійників у загальний реєстр;
- більша поінформованість суспільства щодо процедури укладання договорів на впровадження волонтерської діяльності між неприбутковими організаціями та органами влади;
- розробка та впровадження нормативно-правового акта щодо осіб, які мають право отримати перепустки для пересування в комендантську годину;
- об'єднання на одному державному порталі чинних нормативно-правових актів, що регулюють волонтерську діяльність в Україні (ввезення благодійної допомоги, перетин кордону волонтерами, фінансова звітність, отримання грошової допомоги у випадку травмування чи загибелі волонтера тощо);
- розробка і впровадження навчальних курсів на основі освітніх запитів волонтерів (фінансова і правова грамотність, логістика, домедична допомога, комунікація та менеджмент, взаємодія з органами влади та ін.) (Виклики та потреби волонтерського сектору, 2025).

Обговорення результатів. У процесі дослідження теми ми досить ґрунтовно проаналізували поставлені завдання і зрозуміли, що волонтерська діяльність являє собою важливий складник громадянського суспільства та сприяє проведенню реформування як держави загалом, так і окремих

державних органів. Волонтерська діяльність та волонтерські організації керуються наявною в Україні нормативно-правовою базою. Повномасштабне вторгнення в Україну стимулювало створення та функціонування великої кількості волонтерських організацій, які реалізують значний вклад у перемогу та цілісність України. Попри це, наявні і проблемні питання волонтерської діяльності та волонтерських організацій, які озвучені і які намагаються вирішити.

Викладений матеріал дозволяє зробити такі **висновки**: 1) проаналізована нормативно-правова база (закони України, положення, розпорядження тощо) волонтерства, волонтерської діяльності, волонтерських організацій в Україні; 2) досліджено зміст діяльності і класифікація волонтерських організацій; 3) визначений сучасний стан волонтерської діяльності в Україні; 4) проаналізовані основні проблемні аспекти волонтерської діяльності.

Література

Виклики та потреби волонтерського сектору. URL: https://ednannia.ua/images/Volonters_Brief_A4_ukr_web3.pdf (дата звернення: 24.03.2025).

Драпушко Р., Ілюк О. Формування філософії волонтерського руху як теоретичної основи особливого розуміння свободи. *Мультиверсум. Філософський альманах*. 2023. № 1 (1). С. 40–56.

Мазій І. В. Аналіз нормативно-правового забезпечення волонтерської діяльності в Україні. *Державне управління. Інвестиції: практика та досвід*. 2018. Вип. 7. С. 114–118.

Про «Благодійний фонд Сергія Притули». URL: <https://prytulafoundation.org/about> (дата звернення: 01.03.2025).

Про волонтерську діяльність : Закон України від 19.04.2011 р. № 3236-VI. Дата оновлення: 13.12.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17/sp:dark?dark=0#Text> (дата звернення: 20.03.2024).

Про затвердження Положення про волонтерську діяльність у сфері надання соціальних послуг : Постанова Кабінету Міністрів від 10 грудня 2003 р. № 1895. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1895-2003-%D0%BF> (дата звернення: 28.03.2025).

Про організацію проведення в Україні у 2001 році Міжнародного року волонтерів : Розпорядження Президента України від 22 березня 2001 р. № 67/2001 рп. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/67/2001%D1%80%D0%BF> (дата звернення: 28.03.2025).

Про соціальні послуги : Закон України від 19 червня 2003 р. № 966-15. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/96615/ed20180107> (дата звернення: 28.03.2025).

Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю : Закон України від 21 червня 2001 р. № 2558-14. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/255814/ed20010621> (дата звернення: 28.03.2025).

Руденко В. С. Волонтерство як провідне явище в процесі забезпечення соціальної безпеки України: еволюція, значення, сучасний стан та проблематика. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 52. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2546> (дата звернення: 27.03.2025).

Сірко В. С. Класифікація волонтерських організацій в Україні. *Південноукраїнський правничий часопис. Правова система: теорія і практика*. 2018. Вип. 2 (2). С. 43–46.

Список волонтерів російсько-української війни. URL: [https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BE%D0%BA_%D0%B2%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B2_%D1%80%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B9%D1%81%D1%8C-%D0%BA%D0%BE-%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%97_%D0%B2%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B8_\(2014_%E2%80%94%D0%B4%D0%BE%D1%82%D0%B5%D0%BF%D0%B5%D1%80](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BE%D0%BA_%D0%B2%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B2_%D1%80%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B9%D1%81%D1%8C-%D0%BA%D0%BE-%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%97_%D0%B2%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B8_(2014_%E2%80%94%D0%B4%D0%BE%D1%82%D0%B5%D0%BF%D0%B5%D1%80)) (дата звернення: 27.02.2025).

Content and specificity of the activities of volunteer organizations in the conditions of war in Ukraine

Rabiichuk Serhii

*PhD in Pedagogy (Candidate of Pedagogical Sciences), Associate Professor at the Department of Social Work and Social Pedagogy
Khmelnytsky National University, Khmelnytsky, Ukraine*

The article examines some aspects of the content and specifics of the activities of volunteer organizations in the conditions of war in Ukraine. It is established that volunteering is fundamentally an absolutely positive factor in the development of society, stimulating the improvement of social security in Ukraine. It has been

determined that the activities of volunteer organizations, volunteers, and volunteer activities in general in wartime become particularly important. It was found that the main efforts at this moment are aimed at helping everyone who needs it – the military of the Armed Forces of Ukraine, volunteers, first aid units, internally displaced persons, socially vulnerable segments of the population, animals, and others. The aim of the article is to clarify the content and specifics of the activities of volunteer organizations in the conditions of war in Ukraine. The applied research methods are: analysis (interpretation of literary sources in order to identify their essence, main goal), comparison (establishment of common and distinctive features between objects, processes, phenomena, etc.), generalization (determination of common properties in processes). It is noted that volunteering contributes to strengthening social unity, developing civic consciousness, tolerance and mutual understanding. It is determined that volunteering initiatives contribute to the social integration of vulnerable groups of the population, such as orphans, people with special needs, war veterans, internally and externally displaced persons, etc. It was found that volunteer activities in Ukraine, namely the goal, principles, foundations, and relationships associated with its implementation, are regulated by the Law of Ukraine “On Volunteer Activities” dated April 19, 2011, No. 3236-VI, as amended. It has been proven that volunteer organizations in Ukraine are one of the institutions ensuring the rights, freedoms and interests of various subjects – people, legal entities, state and non-state bodies, animals, whose areas of activity are provided by political, social, economic needs and are improved by the trends and challenges of the time. It has been established that volunteers and volunteer organizations face a number of problems in the implementation of their activities. The main recommendations for improving volunteer activities are substantiated.

Keywords: volunteer activities, volunteer organizations, volunteer, charity, aid, war.

References

Vyklyky ta potreby volonterskoho sektoru [Challenges and needs of the volunteer sector]. *ednannia.ua*. Retrieved from: https://ednannia.ua/images/Volonters_Brief_A4_ukr_web3.pdf [in Ukrainian].

Drapushko, R., & Iliuk, O. (2023). Formuvannia filosofii volonterskoho rukhu yak teoretychnoi osnovy osoblyvoho rozuminnia svobody [Formation of the philosophy of the volunteer movement as a theoretical basis for a special understanding of freedom]. *Multyversum. Filosofskyi almanakh*. № 1 (1), 40–56 [in Ukrainian].

Mazii, I. V. (2018). Analiz normatyvno-pravovoho zabezpechennia volonterskoi diialnosti v Ukraini [Analysis of the regulatory framework for volunteer activities in Ukraine]. *Derzhavne upravlinnia. Investytsii: praktyka ta dosvid*, 7, 114–118 [in Ukrainian].

Pro «Blahodiinyi fond Serhiia Prytuly» [About the “Serhiy Prytula Charitable Foundation”]. *prytulafoundation.org*. Retrieved from: <https://prytulafoundation.org/about> [in Ukrainian].

Zakon Ukrainy Pro volontersku diialnist: vid 19.04.2011 r. № 3236-VI [Law of Ukraine On Volunteering dated April 19, 2011 No. 3236-VI]. *zakon.rada.gov.ua*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3236-17/sp:dark?dark=0#Text> [in Ukrainian].

Pro zatverdzhennia Polozhennia pro volontersku diialnist u sferi nadannia sotsialnykh posluh: Postanova Kabinetu Ministriv vid 10 hrudnya 2003 r. № 1895 [On approval of the Regulation on volunteer activities in the field of social services: Resolution of the Cabinet of Ministers of December 10, 2003 No. 1895]. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1895-2003-%D0%BF> [in Ukrainian].

Pro orhanizatsiiu provedennia v Ukraini u 2001 rotsi Mizhnarodnoho roku volonteriv: Rozporiadzhennia Prezydenta Ukrainy vid 22 bereznia 2001 r. № 67/2001 rp. [On the organization of the International Year of Volunteers in Ukraine in 2001: Decree of the President of Ukraine dated March 22, 2001 No. 67/2001 r.]. Retrieved from: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/67/2001%D1%80%D0%BF> [in Ukrainian].

Pro sotsialni posluhy: Zakon Ukrainy vid 19 chervnya 2003 r. № 966-15 [On social services: Law of Ukraine of June 19, 2003 No. 966-15]. Retrieved from: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/966_15/ed20180107 [in Ukrainian].

Pro sotsialnu robotu z sim'iamy, ditmy ta moloddiu: Zakon Ukrainy vid 21 chervnya 2001 r. № 2558-14 [On social work with families, children and youth: Law of Ukraine of June 21, 2001 No. 2558-14]. Retrieved from: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2558_14/ed20010621 [in Ukrainian].

Rudenko, V. S. (2023). Volonterstvo yak providne yavyshe v protsesi zabezpechennia sotsialnoi bezpeky Ukrainy: evoliutsiia, znachennia, suchasnyi stan ta problematyka [Volunteering as a leading phenomenon in the process of ensuring social security in Ukraine: evolution, meaning, current state and problems]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 52. Retrieved from: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2546> [in Ukrainian].

Sirko, V. S. (2018). Klasyfikatsiia volonterskykh orhanizatsii v Ukraini [Classification of volunteer organizations in Ukraine]. *Pivdennoukrainskyi pravnychy chasopys. Pravova systema: teoriia i praktyka*, 2 (2), 43–46 [in Ukrainian].

Spysok volonteriv rosiisko-ukrainskoi viiny [List of volunteers of the Russian-Ukrainian war]. *uk.wikipedia.org*. Retrieved from: [https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BE%D0%BA_%D0%B2%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B2_%D1%80%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B9%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE-%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%97_%D0%B2%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B8_\(2014_%E2%80%94%D0%B4%D0%BE%D1%82%D0%B5%D0%BF%D0%B5%D1%80](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BF%D0%B8%D1%81%D0%BE%D0%BA_%D0%B2%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%BD%D1%82%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%B2_%D1%80%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B9%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE-%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%97_%D0%B2%D1%96%D0%B9%D0%BD%D0%B8_(2014_%E2%80%94%D0%B4%D0%BE%D1%82%D0%B5%D0%BF%D0%B5%D1%80) [in Ukrainian].

Accepted: March 30, 2025